

Notat om skærpede kontrolindsatser for eksport af smågrise forud for SamMarks deputation for Miljø- og Fødevareudvalg d. 05.02.20

Baggrund

Det seneste år har den danske eksport af smågrise været underlagt stigende fokus i den offentlige og politiske debat, og det kom bl.a. frem, at Fødevarestyrelsens kontroller havde været mangelfulde. Bl.a. på den baggrund blev der i juli 2018 udarbejdet en redegørelse om kontroller af dyretransporter. Denne redegørelse førte til en politisk aftale vedtaget i december 2018, der blev implementeret i løbet af sommeren 2019.

Anbefalinger til en mere hensigtsmæssig og dyrevenlig kontrolpraksis

Implementeringen af den politiske aftale fra juli 2018 har medført en række uhensigtsmæssige virkninger for såvel dyrevelfærden som eksportørernes rammevilkår. Derfor anbefaler SamMark følgende tiltag til en mere hensigtsmæssig kontrolpraksis, som vil være til gavn for både dyr, producenter og eksportører – og som ikke resulterer i en afvikling af et stort og vigtigt eksportområde for Danmark:

1. Indsendelse af data vedr. eksporten 16 åbningstimer før afgang i stedet for de nuværende 48-64 timer før afgang
2. Kompetenceflytning til respektive udførende dyrlæger, således at disse kan vurdere godkendte transporter ved tilfælde af, at der opstår uhensigtsmæssige hændelser ifm. transporten
3. Lettelse af administrationen ved gentagne ture – således at allerede godkendte ruter fremadrettet udelukkende kræver aflevering af en returlogbog for at sikre, at den faktiske transport levede op til kravene
4. Færdigudvikling og prioritering af Eksportportalen, således at fejl i systemet ikke bremser et sikkert og fejlfrit arbejde.

Dansk eksport af smågrise

Danmark er en stærk svineation og er førende på avl i hele verden. Der er i disse år stor efterspørgsel på danske produkter fra vigtige eksportmarkeder, og dansk svineproduktion udgør dermed et essentielt bidrag til den danske økonomi.

Kun overgået af Holland, har Danmark den næsthøjeste bestand af svin pr. km landbrugsareal sammenlignet med resten af EU. Herudover er den danske svineproduktion kendt i udlandet for dyr af allerhøjeste kvalitet. Det er derfor ikke overraskende, at Danmark i disse år oplever en historisk høj efterspørgsel fra udenlandske markeder på såvel svinekød som levende svin til opfodning. Særligt den danske eksport af levende smågrise er i stor vækst disse år. I 2019 blev over 14,5 mio. danske smågrise eksporteret til udenlandske landmænd i særligt Holland, Tyskland og Syd- og Østeuropa, hvor grisene fedes op fra ca. 25 kg. til slagtning ved 120-150 kg.

Det er i både producenternes, importørernes og forbrugerenes interesse, at produktionen bag- og transporten af levende dyr sker efter dansk lovgivning, der lever op til de høje danske standarder for dyrevelfærd, etik og kvalitet, som vi er kendt for på den internationale eksportscene

Manglende evaluering af skærpet kontrolindsats af eksport af smågrise

Fødevarestyrelsen udmeldte midt i november 2019, at kontrolgebyret for eksport af smågrise ville blive hævet fra 1. januar 2020. Det skete samtidig med, at fødevareminister Mogens Jensen uden varsel forlængede den skærpede kontrol og dermed udsatte den evaluering af ordningen, som var sat til at finde sted ultimo 2019.

Som led i den oprindelige politiske aftale fremgik det, at aftaleparterne skulle *"mødes igen i december 2019 for at evaluere indsatserne og drøfte den fremtidige kontrol."* Det bliver dog ikke en realitet nu, da fødevareminister Mogens Jensen den 15. november meldte ud, at han forlængede den skærpede kontrol frem til et endnu ikke nærmere uddybet tidspunkt før sommeren 2020 – endnu før evalueringen af den skærpede kontrolindsats er færdigudarbejdet.

Udover udsættelsen af den forventede evaluering i december 2019, er det problematisk, at fødevareminister Mogens Jensen samtidig vælger, at udgiften til den skærpede kontrol – som tidligere var finansieret som en del af aftalen – i den forlængede kontrolfase er endt på branchens bord. Udgiften til forlængelsen af den skærpede kontrol og de øgede gebyrtakster anslås af SamMark til at beløbe sig til op mod 40 mio. om året. Endnu før den skærpede kontrolindsats er blevet evalueret, og før det er besluttet, hvad det fremtidige kontrolniveau skal være, har man altså placeret regningen for den ikke-varslede forlængelse på erhvervslivet.

Beskrivelse af den danske eksport af smågrise

Den danske eksport af smågrise forløber sig over fire faste processer:

1. Salg

- Der aftales pris og handelsvilkår mellem producent, mellemhandler(e) og køber(e)
- Disse aftaler er afhængige af løbende noteringer på det europæiske marked
- Der laves aftale med transportør(er)

2. Planlægning

- Når handlen og transporten er aftalt, udarbejder eksportøren en plan for eksporten, som indeholder informationer om:
 - o Afsender/modtager
 - o Ruteberegning
 - o Trace
 - o Organisator
 - o Antal/størrelse smågrise
 - o Transportør
 - o Transportareal

- Hvis dyrene skal transporteres i mere 8 timer efter læsning, skal eksportøren udarbejde en logbog
- Eksportør bestiller tid til veterinærsyn og sender logbogen til Eksportportalen
- Dette skal – ifølge Fødevarestyrelsens fortolkning – ske kl. 8:00 hele 2 dage forud for eksportdagen (dette til trods for forordningen om beskyttelse af dyr under transport og dermed forbundne aktiviteter, som foreskriver, at logbogen skal være myndighederne i hænde 2 arbejdsdage inden afgangstidspunktet)
- Eksportør udarbejder certifikat(er) i TRACES, som er EU-Kommissionens elektroniske database til registrering af informationer om og udarbejdelse af certifikater og dokumenter i forbindelse med bl.a. samhandel med levende dyr

3. Transport

- Smågrisene transporteres fra besætningen til et samlested, hvor der foretages kontrol af dyrenes transportegnethed og sundhed, hvorefter dyrlægerne certificerer dyrene.
- Der foretages stikprøvevise indladningskontroller

4. Opfølgning

- Transportør sender senest en måned efter transportens afslutning en returlogbog til fødevarestyrelsen til efterkontrol
- Efterkontrollen tjekker, om den faktisk udførte transport har stemt overens med den planlagte transport.

SamMark ønsker som resultat af deputationen for Folketingets Miljø- og Fødevareudvalg svar på følgende spørgsmål:

1. Hvornår vil fødevareminister Mogens Jensen præcist gennemføre den lovede evaluering?
2. Hvad er fødevareministerens principielle holdning til en løsning, hvor branchen indsender data vedr. eksporten 16 åbningstimer før afgang i stedet for de nuværende 48-64 klokke timer før afgang?
3. Hvad er fødevareministerens holdning til en kompetenceflytning til de respektive udførende dyrlæger, således at disse kan vurdere og godkende transporter ved tilfælde af, at der opstår u hensigtsmæssige hændelser i forbindelse med transporten?
4. Vil Fødevareministeren prioritere at Eksportportalen, der ifølge Fødevarestyrelsen har over 100 fejl og forbedringsønsker, gøres hurtig, brugervenlig og fejlrettes?
5. Hvad er fødevareministerens principielle holdning til en lettelse af administrationen ved gentagne ture – således at der for de allerede godkendte ruter fremadrettet udelukkende skal ske et bestilt veterinærsyn og afleveres en returlogbog, for at sikre at den faktiske transport levede op til kravene?